

6. Колісниченко О.Н. Планування розслідування і слідчі версії // Радянська криміналістика. Криміналістична техніка і слідча тактика: Підручник / За ред. В.П. Колмакова. - К.: Вища школа, 1973. - 240 с.
7. Криміналістика. Підручн. за ред. В.Ю. Шепітька. - 2-ге вид., переробл. і допов. - К.: Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2004. - 740 с.

Співвідношення понять «особа підозрюваного (обвинуваченого)» та «особистість підозрюваного (обвинуваченого)»

Кастарнов Д.Б., ад'юнкт кафедри кримінального процесу НАВС
Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент *Азаров Ю.І.*

Встановлення відомостей про особу підозрюваного (обвинуваченого) відбувається у рамках предмета доказування і є необхідною умовою законності та об'єктивності досудового розслідування. Із обставинами, що характеризують особу підозрюваного (обвинуваченого) пов'язано вирішення низки важливих питань щодо кваліфікації кримінального правопорушення, визначення виду покарання, звільнення від кримінальної відповідальності та ін.

Дослідженням зазначеної проблеми у різні періоди займалися Ю.І. Азаров, Ю. М. Антонян, В. Г. Афанасьєв, О.М. Бандурка, П.Д. Біленчук, В.Д. Берназ, М.Т. Ведерніков, М.М. Гродзинський, І. С. Кон, А. М. Ларин, Н.С. Лейкіна, Ю.Ф. Лубшев, М.Г. Коршик, А.С. Кривошеєв, Г.К. Курашвілі, І.А. Матусевич, В.Т. Очеретін, С.В. Слінько, С.С. Степчев, А.Г. Стівповий, П.П. Цвєтков, Чича Р.П. та ін.

У загальному розумінні факт звинувачення людини у вчиненні кримінального правопорушення свідчить про те, що орган досудового розслідування в своєму розпорядженні, керується такими відомостями, які дозволяють охарактеризувати дану особистість, як таку, що володіє антигромадськими властивостями.

Кримінальне процесуальне законодавство і процесуальна теорія користуються термінами: «особа, підозрювана у вчиненні кримінального правопорушення», «обвинувачений», «підсудний», «засуджений». Існують також поняття «особистість винного», «особистість підсудного», «особа засудженого». Ці поняття певним чином співвідносяться з терміном «особистість підозрюваного (обвинуваченого)», оскільки у всіх випадках мова йде про особу, яка вчинила кримінальне правопорушення. Проте це не тотожні поняття, оскільки вони відображають різні соціально-правові сторони прояву якості людини. Відтак, ці поняття потрібно розмежовувати.

У кримінальному процесі терміни «підозрюваний», «обвинувачений», «особа, підозрювана (обвинувачувана) у вчиненні кримінального правопорушення», і «особа, яка вчинила кримінальне правопорушення» не рівнозначні. Вони виражають лише факт вчинення кримінального правопорушення конкретною особою, яку цим терміном і позначають. Інші дані та показники до змісту цього терміну не входять. У цьому ж сенсі розмежовуються поняття «особистість підозрюваного (обвинуваченого)» і «обвинувачений», «підсудний», «засуджений», «злочинець».

Одна і та ж особа може проходити певні стадії кримінального процесу та змінювати своє процесуальне становище. Так спочатку вона може виступати в якості підозрюваного, потім обвинуваченого, потім підсудного і зрештою засудженого.

В особистості підозрюваного (обвинуваченого) відображені прояви різних суспільних відносин, учасником яких вона є в повсякденному житті. Це зазвичай певні соціальні зв'язки та соціальні ролі. Так, наприклад, особа може бути учасником трудової діяльності та сімейних відносин.

Отже, властивості особистості підозрюваного (обвинуваченого) у своїй основі соціально придбані. Вони є результатом певних умов життя, виховання, впливу, зв'язків. Кримінальне правопорушення може бути вчинене в результаті прояву не всіх і навіть не більшості, а лише окремих елементів особистості.

Таким чином можна зробити висновок, про те, що поняття «особа підозрюваного (обвинуваченого)» та поняття «особистість підозрюваного (обвинуваченого)» не можна ототожнювати.

Кожне з цих понять має свій індивідуальний характер. Убачається, що поняття особистості підозрюваного (обвинуваченого), це поняття, яке більше належить до предмету психології, адже саме тут можливе найбільш точне пояснення цього поняття, визначення його чітких характеристик. А поняття «підозрюваний» «обвинувачений» належать до сфери кримінального процесу.

Підводячи підсумок, можна констатувати, що наразі науковцями і практиками не досягнуто єдиного розуміння згаданих понять, а відтак, порушене питання залишається актуальним та потребує подальшого дослідження.

Інтерпретація слідової інформації при розслідуванні кримінальних правопорушень

Комаринська Ю.Б., кандидат юридичних наук, доцент кафедри криміналістики та судової медицини НАВС

Інтерпретація окремих слідів не повинна обмежуватись категоричними висновками. Окрім встановлення джерел виникнення слідів та механізму їх утворення, слідчий повинен змодельовувати всі можливі ситуації та обставини, при яких би утворилась саме та слідова картина, що предстала перед слідчим на певному етапі розслідування.

Наслідки вчиненого, що проявляються зовні, у слідовій картині обстановки місця події, безумовно вказують на закономірні зв'язки між особою злочинця та вчиненим їм злочину [1, с. 70]. Це обумовлено тим, що, плануючи свої дії, злочинець визначає важливі умови діяльності, програму своїх окремих дій та систему критеріїв вдалої діяльності [2, с. 109]. Основа даної діяльності суб'єкта злочину під час підготовки злочину, його вчинення та дії з приховування слідів передбачені особистистними якостями злочинця, його соціальними, біологічними та іншими сторонами.

Образцов В.А. та Богомолова Н.М. зазначає, що значний об'єм невербальної інформації містять в собі матеріально фіксовані сліди, носіями якої є людина. Це - сліди на його тілі, одязі, взутті, інших супутніх речах, що виникають в результаті контактної взаємодії з іншими людьми, предметами, речовинами, матеріалами. Інформація, отримана шляхом огляду, попереднього та експертного дослідження подібних «німих свідків», може розповісти багато: про самі сліди (давність їх утворення, форму, розміри тощо), про носії слідів, механізм слідоутворення, про слідоутворюючі об'єкти, а також про обставини події, з якими пов'язано походження та зміни слідів [3, с. 134].